

**„О, ЯКА Ж ТО КАРА МЕСІЄЮ, ЩО СВІТ РЯТУЄ, БУТИ!”
(ІСУС ТА ЙОГО ВЧЕННЯ
В ХУДОЖНІХ ВЕРСІЯХ ЛЕСІ УКРАЇНКИ)**

Володимир Антофійчук

*доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
antofychuk@ukr.net*

Драматична історія раннього християнства здавна приваблювала письменників, які прагнули створити художні моделі екзистенційного зіткнення язичницького світобачення і християнських постулатів, дослідити вплив ідей Месії на долі конкретних людей і соціуму. Ці мотиви набули широкого розповсюдження у світовій літературі різних культурно-історичних епох. При цьому авторів цікавили не стільки питання релігії, скільки дослідження філософських і морально-психологічних сутностей драматичних зіткнень різних за світоглядом епох, а також актуалізовані при цьому паралелі між історією Римської імперії в період її деградації і розпаду та певними періодами в житті загальнолюдської цивілізації. Особливого значення набули ті проблеми, що постали в особистому житті конкретної людини і які так чи інакше прилучилися до нового світогляду та його етичних норм.

Відзначені проблеми чи не вперше у світовому письменстві з усією гостротою і широтою та глибокою аргументованістю постали в художніх версіях Лесі Українки. Над християнською тематикою поетеса найактивніше працювала від початку 1900-х років і до кінця своєї творчості. За цей час вона створила такі шедеври, як „Одержима” (1901), „Що дасть нам силу?” (1903), „Мгновение” (1905), „В катакомбах” (1905), „Руфін і Прісцілла” (1908), „На полі крові” (1909), „Йоганна, жінка Хусова” (1909), „Адвокат Мартіан” (1911) та ін. Показово, що про особливе зацікавлення Лесі Українки християнською тематикою свідчить не лише досить велика кількість творів, а й сам підхід до її художньої реалізації. Якщо до кінця 1890-х років взаємини творчості поетеси із християнством визначилися здебільшого зверненням до обробок біблійного сюжетно-образного матеріалу, перекладом на українську мову різного роду християнської

літератури, то відтак авторка заглиблюється у саму суть християнського вчення, створюючи на основі цього багатопроблемні зразки художніх моделей, у яких превалює мотив осягнення християнських ідей конкретними людьми зокрема та суспільством взагалі. Відтворюючи сам факт сприйняття християнства з боку соціуму, Леся Українка розробляє художні типи індивідів, які сприймають ці ідеї одержимо, саможертвовно, окремі з них відкидають деякі його доктрини, а то й не погоджуються з ними взагалі. При цьому мотивація такої поведінки зазнає конкретних і виразних характеристик.

Звернення Лесі Українки до біблійно-християнських джерел характеризується розмаїттям форм та засобів їх трансформації: орієнтація на протосюжет та полеміка з ним, продовження або дописування сюжетних схем, принципове осучаснення надчасових характеристик, включення національно-побутового матеріалу, вільний переказ та ін. Слід зауважити, що ставлення Лесі Українки до християнства не завжди було однозначним, не позбавлене воно протиріч і сумнівів, але сповнене постійних пошуків істини, котра народжувалася у гарячих дискусіях і гострій полеміці митця із власним „Я” аналітика, а інколи й у неприйнятті уже готових висновків. Невипадково у творах Лесі Українки, де порушуються проблеми християнства, домінує дискусійне начало, боротьба полярних світоглядів, одверте декларування позицій персонажів.

Використання загальновідомого для реципієнта матеріалу допомагало письменниці осмислювати не тільки загальнолюдські проблеми, а й, головне, досліджувати актуальні для свого часу суспільно-політичні та морально-психологічні тенденції і процеси. Саме тому в її християнських версіях так багатопланово розглядаються проблеми міжособистісних взаємовідносин та індивідуальної психології в екзистенційних ситуаціях і станах: „віра і невіра”, „щире служіння Богові й фанатизм”, „особистість і натовп”, „моральне вчення і його соціально-ідеологічна реалізація”, „етичний релятивізм і його переростання в онтологічний нігілізм”, що, безперечно, залишаються актуальними й для нашого часу.